



ΕΘΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ
ΑΨΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ ΑΨΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

1. Σύντομη παρουσίαση του στοιχείου Ψλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

α. Με ποιο όνομα αναγνωρίζεται το στοιχείο από τους φορείς του:

Ο Αϊ-Γιώργης (του Αϊ-Γιώρ', του Αϊ-Γιώρ', τον Αϊ-Γιώρ')

β. Άλλη/-ες ονομασία/ες:

Αϊ-Γιώργης της Νεστάνης, το έθιμο του Αϊ-Γιώργη στη Νεστάνη

γ. Σύντομη Περιγραφή:

Το έθιμο του Αϊ-Γιώρη τελείται ανήμερα της εορτής του Αγίου Γεωργίου στη Νεστάνη Αρκαδίας. Οι πανηγυριστές (Αϊ-Γιωρήτες), άντρες και γυναίκες, από πολύ πρωί ανεβαίνουν στην κορυφή του βράχου του Γουλά, ο οποίος δεσπόζει πάνω από το χωριό. Οι περισσότεροι /-ες είναι ντυμένοι με την τοπική φορεσιά και κρατούν γκλίτσες στολισμένες με λουλούδια και αγριοσέλινο. Εκεί, «μέσ' στου Γουλά τ' αλώνι», όπως λέει και το τραγούδι της γιορτής (βλ. Παράρτημα), στήνουν τον πρώτο χορό τραγουδώντας, χωρίς τη συνοδεία οργάνων. Στη συνέχεια οι πανηγυριστές ακολουθούν αντίστροφη πορεία, κατεβαίνουν τραγουδώντας από τον Γουλά και, ακολουθώντας προκαθορισμένη διαδρομή, τερματίζουν στην κεντρική πλατεία του χωριού, όπου στήνουν και τον τελευταίο χορό της γιορτής.

δ. Πεδίο ΑΠΚ:

X προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις

☐ επιτελεστικές τέχνες

X κοινωνικές πρακτικές-τελετουργίες-εορταστικές εκδηλώσεις

☐ γνώσεις και πρακτικές που αφορούν τη φύση και το σύμπαν

☐ τεχνογνωσία που συνδέεται με την παραδοσιακή χειροτεχνία

☐ άλλο

ε. Περιοχή όπου απαντάται το στοιχείο:

Το έθιμο τελείται στο χωριό Νεστάνη Αρκαδίας, το οποίο είναι χτισμένο στους πρόποδες του Αρτεμίσιου όρους, σε απόσταση 15 χιλιομέτρων από την Τρίπολη στα σύνορα με τον Νομό Αργολίδας. Είναι ένας αμφιθεατρικός οικισμός με έντονα παραδοσιακά αρχιτεκτονικά στοιχεία, όπως η μεγάλη πλατεία με τα πλατάνια. Πίσω από το χωριό, όπως το αντικρίζει κανείς από την πλατεία, υψώνεται ο Γουλάς, ένα επιβλητικό ύψωμα/βράχος στα ριζά του οποίου βρίσκεται η βυζαντινή μονή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Γοργοεπηκόου, που κατά τον ΙΔ' αιώνα και στις αρχές του ΙΕ' ήταν ενοριακός ναός του χωριού. Το μοναστήρι είναι χτισμένο τον 11ο αιώνα, πιθανόν πάνω σε ερείπια ιερού της Δήμητρας. Πάνω στον κακοτράχαλο βράχο του Γουλά γίνεται κάθε χρόνο ο εορτασμός του αγίου Γεωργίου. Στον βράχο αυτό βρίσκεται και ο παλιός οικισμός των Τσιπιανών -κωμόπολη που άκμασε επί Φραγκοκρατίας- τα ερείπια του οποίου ο επισκέπτης μπορεί να δει ακόμα και σήμερα. Η βασική ασχολία των κατοίκων ήταν κατά βάση αγροκτηνοτροφική. Η περιοχή την οποία ο Πανσανίας αναφέρει ως Αργόν Πεδίον, η οποία τον χειμώνα πλημμυρίζει νερό και δεν μπορεί να καλλιεργηθεί, ο μαντινειακός κάμπος και οι πλαγιές του Αρτεμίσιου ήταν οι περιοχές που οι Νεστανιώτες καλλιεργούσαν τα δημητριακά τους και έβοσκαν τα αιγοπρόβατά τους.

στ. Λέξεις-κλειδιά:

Άγιος Γεώργιος, πανηγύρια του Αγίου Γεωργίου, Νεστάνη, Τσιπιανά, Γουλάς, πουκαμίσια, γκλίτσα, αγριοσέλινο, Μοναστήρι Παναγίας Γοργοεπηκόου Νεστάνης

2. Ταυτότητα του φορέα του στοιχείου ΑΠΚ

α. Ποιος/-οι είναι φορέας/-είς του στοιχείου;

Όσοι Νεστανιώτες ή μη, άνδρες και γυναίκες, συμμετέχουν στο έθιμο ή συμμετείχαν κατά το παρελθόν.

β. Περαιτέρω πληροφορίες για το στοιχείο:

Όνομα: Ελένη Μάνιου

Διεύθυνση: Νεστάνη Αρκαδίας, ΤΚ: 22100

Τηλ. 2710 561474

e-mail: emaniou@yahoo.com

Όνομα: Παναγιώτης Καρώνης

Διεύθυνση: Νεστάνη Αρκαδίας, ΤΚ: 22100

e-mail: karonispan@gmail.com

3. Αναλυτική περιγραφή του στοιχείου ΑΠΚ, όπως απαντάται σήμερα

Το έθιμο του *Αϊ-Γιώρ* τελείται στη Νεστάνη, ανήμερα της γιορτής του Αγίου Γεωργίου. Η προετοιμασία ξεκινάει μέρες πριν από τη γιορτή, όταν μια ομάδα εθελοντών ανεβαίνει στον λόφο του Γουλά, για να καθαρίσει και να στολίσει το εκκλησάκι του αγίου. Οι πανηγυριστές (*Αϊ-Γιωρήτες*) ετοιμάζουν από την προηγούμενη μέρα τον εξοπλισμό τους. Το πρωί της γιορτής, πριν ακόμα καλά καλά ξημερώσει, πολλές μικρές ομάδες ακολουθούν τη δύσκολη πορεία της ανάβασης στο βράχο του Γουλά φορώντας τις τοπικές φορεσιές. Μαζί τους μεταφέρουν λουκούμια, πασχαλινά κουλούρια, τσίπουρο, κρασί καθώς και το λάβαρο του Αγίου. Εκεί μαζεύουν αγριολούλουδα, όπως επίσης και ένα ενδημικό είδος αγριοσέλινου, για να στολίσουν τις γκλίτσες τους. Τα τελευταία χρόνια στο εκκλησάκι του αγίου στον Γουλά τελείται Θεία Λειτουργία από ιερέα της Ιεράς Μονής Γοργοεπηκόου.

Μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας οι πανηγυριστές συγκεντρώνονται έξω από το εκκλησάκι για να τραγουδήσουν το πρώτο τραγούδι και να ξεκινήσει ο πρώτος χορός στο Αλώνι του Γουλά. Εκείνη την ημέρα όλα τα τραγούδια ερμηνεύονται και χορεύονται χωρίς τη συνοδεία μουσικών οργάνων. Τα τραγούδια χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, σε αυτά της πομπής-ροβολήματος και σε αυτά που ερμηνεύονται κατά τον χορό (βλ. Παράρτημα). Τα τραγούδια ερμηνεύονται αντιφωνικά, με την πρώτη ομάδα να τραγουδά έναν στίχο και τη δεύτερη να τον επαναλαμβάνει. Χορεύονται σε διπλό κύκλο –εξωτερικά οι άνδρες, εσωτερικά οι γυναίκες– με ρυθμό συρτό και καλαματιανό. Οι χορευτές αλληλοκρατώνται από τα μπράτσα κρατώντας την γκλίτσα τους στηριγμένη ψηλά στον αριστερό ώμο.

Στη συνέχεια, περίπου στις 9 π.μ., οι συμμετέχοντες/-ουσες ξεκινούν να κατηφορίζουν στα δύσκολα κακοτράχαλα μονοπάτια που οδηγούν στο Μοναστήρι. Η δύσκολη πορεία της κατάβασης δεν επιτρέπει τραγούδια. Αφού συγκεντρωθούν όλοι στον δρόμο, λίγα μέτρα έξω από το Μοναστήρι, σχηματίζουν πομπή χωρισμένοι σε δύο άτυπες ομάδες. Τραγουδώντας αντιφωνικά, αρχίζουν να προχωρούν προς το Μοναστήρι. Οι ομάδες είναι μικτές, άνδρες και γυναίκες μαζί, και αποτελούνται από σειρές των έξι ατόμων με τους άνδρες να καταλαμβάνουν τις πρώτες σειρές της κάθε ομάδας και τις γυναίκες να ακολουθούν. Οι συμμετέχοντες κρατώνται πλέγδην (ανγκαζέ), έχοντας την γκλίτσα τους στηριγμένη ψηλά στον αριστερό ώμο. Η ομάδα που τραγουδάει έναν στίχο σταματά να περπατά και συνεχίζει μετά την ολοκλήρωσή του. Συνήθως, και για την καλύτερη οργάνωση, ο πανηγυριστής με τη μεγαλύτερη εμπειρία στο έθιμο αναλαμβάνει να συντονίζει τις δύο ομάδες ως προς τη σειρά με την οποία πρέπει να ερμηνεύσουν τα τραγούδια, αλλά και ως προς τον βηματισμό.

Τα τραγούδια εναλλάσσονται χωρίς αυστηρή ακολουθία. Παρ' όλα αυτά, σε κάθε στάδιο της πομπής κυριαρχούν ορισμένα τραγούδια, ενώ κορυφαίο τραγούδι της γιορτής είναι αυτό του Αϊ-Γιώρη (βλ. Παράρτημα). Της πομπής προπορεύεται αυτός ο οποίος έχει αναλάβει να κρατά το λάβαρο του αγίου. Τα τελευταία χρόνια επίσης προπορεύεται ένα άλογο με τον αναβάτη του. Με την είσοδο της πομπής στο Μοναστήρι, τα τραγούδια σταματούν και οι πανηγυριστές περνούν να προσκυνήσουν την εικόνα της Παναγίας Γοργοεπηκόου. Αφού προσκυνήσουν, προσθέτουν στις γκλίτσες δάφνη από το δέντρο της αυλής του Μοναστηριού και πίνουν νερό για να ξεδιψάσουν.

Έπειτα οι πανηγυριστές, μαζί με εκείνους που δεν έχουν ανέβει στον Γουλά, αλλά περιμένουν την πομπή στο μοναστήρι, είτε ντυμένοι με την παραδοσιακή τσιπιανίτικη φορεσιά είτε όχι, αφήνουν το Μοναστήρι, για να φτάσουν τραγουδώντας μέχρι το Αλώνι στο ξωκλήσι του Αγίου Νεκταρίου, όπου στήνεται και πάλι χορός. Οι ομάδες οργανώνονται ξανά για να συνεχίσουν τραγουδώντας την πορεία τους προς το χωριό.

Επόμενη στάση η εκκλησία του χωριού, ο Ιερός Ναός Ευαγγελιστρίας Νεστάνης. Οι πανηγυριστές περνούν έξω από την εκκλησία και συνεχίζουν προς τα σκαλιά, στα οποία κάθονται και τραγουδούν. Έπειτα στήνουν χορό εκεί όπου παλιότερα βρισκόταν του Παπαγιάννη το Αλώνι, ακριβώς κάτω από την εκκλησία. Οι ομάδες, ακόμα πιο πολυπληθείς, αφού κατά τη διαδρομή προστίθενται στην πομπή και άλλοι πανηγυριστές, συνεχίζουν με τον ίδιο τρόπο προς την κεντρική πλατεία της Νεστάνης για το τελευταίο και μεγαλύτερο χορό, κάτω από τη σκιά των πλατανίων. Τις ομάδες υποδέχεται πλήθος κόσμου από τη Νεστάνη και τις γύρω περιοχές. Ο χορός στήνεται στο κέντρο της πλατείας, όπου πλέον συμμετέχει όλο το χωριό και οι επισκέπτες. Το τελευταίο αυτό χοροστάσι θα έχει τη μεγαλύτερη χρονική διάρκεια από όλα τα χοροστάσια που έχουν στηθεί νωρίτερα. Το τέλος του χορού και της πομπής θα δοθεί με δυνατά επιφωνήματα και σφυρίγματα από όλους του συμμετέχοντες.

Η διαδρομή που ακολουθούν οι πανηγυριστές, αφού συγκεντρωθούν στον Γουλά και χορέψουν εκεί τον πρώτο χορό, είναι: Ιερά Μονή Γοργοεπηκόου, Αλώνι Αγίου Νεκταρίου, Ιερός Ναός Ευαγγελιστρίας Νεστάνης, Αλώνι Παπαγιάννη, Κεντρική Πλατεία.

4. Χώρος/εγκαταστάσεις και εξοπλισμός που συνδέονται με την επιτέλεση/ άσκηση του στοιχείου ΑΠΚ

Οι χώροι με τους οποίους είναι συνυφασμένη η τέλεση του εθίμου είναι οι εξής: Ο Γουλάς, είναι ο θεόρατος βράχος που δεσπόζει στο ανατολικό τμήμα του μαντινειακού πεδίου. Η κορυφή του βρίσκεται σε υψόμετρο λίγο μικρότερο από 1.200 μέτρα. Εκεί βρίσκεται το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου, από όπου κάθε χρόνο οι κάτοικοι της Νεστάνης κατηφορίζουν πανηγυρίζοντας τον άγιο. Από εδώ ξεκινά το μονοπάτι που μετά από 1.100 μέτρα πεζοπορίας και κατάβαση 150 μέτρων θα μας οδηγήσει στην ιστορική μονή της Παναγίας της Γοργοεπηκόου.

Στις δυτικές πλαγιές του Γουλά, πάνω από το χωριό και σε υψόμετρο 680μ, βρίσκεται η Ιερά Μονή Γοργοεπηκόου. Το μοναστήρι απέχει μισή ώρα πεζοπορία από τη Νεστάνη και γειτονεύει με τα χωριά Λουκά, Αρτεμήςιο, Κάψια, Πικέρνι, Σάγκα και Σιμιάδες. Η Ιερά Μονή Γοργοεπηκόου ιδρύθηκε το 1030 μ.Χ. και είναι χτισμένη σε αρχαιολογικό χώρο, με σπουδαία αρχαία λατρευτική παράδοση. Ως μοναστήρι πρέπει να υπήρξε πριν από το έτος 1536, αφού τα τότε περιουσιακά του στοιχεία φανερώνουν ότι ήδη έπρεπε να έχει τουλάχιστον έναν αιώνα ζωής. Η θαυματουργή εικόνα που φυλάσσεται εδώ αποδίδεται στον Ευαγγελιστή Λουκά. Η Μονή έχει στη φύλαξή της σπουδαία κειμήλια, εικόνες, χειρόγραφα βιβλία, περγαμηνές, καθώς και λείψανα οσίων και αγίων (Παπαγιάννης, 2004).

Ιερός Ναός Ευαγγελιστρίας Νεστάνης: Η Εκκλησία χτίστηκε το 1840 από τον καλύτερο αρχιτέκτονα της εποχής, τον Λάππα, που λίγο αργότερα έκτισε και τη Μητρόπολη των Αθηνών. Για να χτιστεί το τεράστιο για την εποχή αυτή κτήριο χρειάστηκαν πολλά και διαλεκτά υλικά. Χιλιάδες κυβικά μέτρα πέτρα έφτασαν από το μακρινό Μπαρμπερί (Αλίσιον όρος). Τα θεμέλια της εκκλησίας ξεπερνούν σε βάθος τα 5 μέτρα και το πάχος του τοίχου υπερβαίνει το 1,30 μέτρο.

Το Αλώνι του Παπαγιάννη: Το αλώνι του Παπαγιάννη βρίσκεται λίγα μέτρα κάτω από τον Ιερό Ναό της Ευαγγελίστριας της Νεστώνης. Έχει πάρει το όνομά του από τον αγωνιστή του 1821.

Οι τοπικές παραδοσιακές φορεσιές, που συνηθίζουν να φορούν οι πανηγυριστές την ημέρα τέλεσης του εθίμου είναι οι εξής: Οι άντρες φορούν μπλούζα ή πουκάμισο λευκό και παντελόνι. Από πάνω φορούν την *πουκαμίσσα*, η οποία φτιάχνεται από υφαντό λευκό με γκριζα και κόκκινα καρώ τύπου *prince de gales*. Έχει φούστα με πιέτες ελεύθερες και κορμί με πιέτες που βαστιούνται με γαζιά λευκά και μανίκια μακριά και γιακά, όπως τα σημερινά πουκάμισα. Στο κεφάλι φορούν μαύρο κούκο, ένα είδος καπέλου, που μοιάζει με ρώσικο σκούφο (σάπκα ουσάνκα).

Οι γυναίκες φορούν *ασπροφούστανο* που αποτελείται από μισοφόρι υφαντό, φόρεμα λευκό υφαντό με αμάνικο κορμί και φούστα πτυχωτή. Το φουστάνι στο κάτω μέρος έχει ενυφασμένα σχέδια και χωριστό τμήμα από άλλα υφαντά, τον *χαρμπαλά*. Η πλέξη γίνεται με τα χέρια και καλαμάκια με την τεχνική του *sprang*. Από πάνω φορούν την μπόλκα, ένα πανωφόρι με μήκος ως το τέλος του κορμού και μανίκι μακρύ. Στη μέση φορούν επίσης ποδιά με πιέτες, τσέπη και, στα δεξιά και στο κάτω μέρος, *χαρμπαλά* σε χρώμα αντίθετο με την μπόλκα. Στο κεφάλι φορούν κίτρινο ή λευκό τσεμπέρι δεμένο με συγκεκριμένο τρόπο (Κακούρη, 1978).

Το λάβαρο που προηγείται της πομπής σύμφωνα με μαρτυρίες φτιάχτηκε στις αρχές της δεκαετίας του '80. Απεικονίζει τον Άγιο Γεώργιο και είναι κεντημένο από μοδίστρα του χωριού, το όνομα της οποίας ήταν μάλλον Ασπασία. Ο λόγος για τον οποίον το λάβαρο προστέθηκε στο έθιμο δεν είναι διακριβωμένος, ούτε γνωρίζουμε αν επρόκειτο για πρωτοβουλία της κοινότητας ή για κάποια δωρεά. Πιθανός λόγος είναι για να τονισθεί ο θρησκευτικός χαρακτήρας του πανηγυριού.

5. Προϊόντα ή εν γένει υλικά αντικείμενα που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της επιτέλεσης/άσκησης του στοιχείου ΑΠΚ

6. Ιστορικά στοιχεία για το στοιχείο ΑΠΚ

Παρότι το έθιμο τελείται από παλιά, δεν υπάρχουν τεκμηριωμένες αναφορές για την ιστορία και την προέλευσή του. Ερευνητές, όπως η Κατερίνα Κακούρη, αναφέρουν πως ένας παρόμοιος εορτασμός λάμβανε χώρα στην αρχαία Ελλάδα, αποτελώντας εορτασμό της άνοιξης, προς τιμήν του θεού Διονύσου ή άλλων προχριστιανικών θεοτήτων. Ο Πausanias στο έργο του *Αρκαδικά* κάνει λόγο για μεγάλη ανοιξιάτικη γιορτή, χωρίς όμως να αναφέρει τον ακριβή τρόπο τέλεσης του εορτασμού. Το έθιμο με τη μορφή που εμφανίζεται σήμερα μεταδίδεται από γενιά σε γενιά μέσω της συμμετοχής σε αυτό. Επίσης, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι μια αναπαράσταση του εθίμου τελείται και στο Σικάγο, όπου διαβιούν πολλοί Τσιπιανίτες μετανάστες πρώτης, δεύτερης και τρίτης γενιάς. Η αναπαράσταση τελείται κατά τη διάρκεια του ετήσιου χορού του συλλόγου τους, όπου φορούν τις παραδοσιακές φορεσιές και τραγουδούν τα τραγούδια του Αϊ-Γιώρη.

7. Η σημασία του στοιχείου σήμερα

α. Ποια είναι η σημασία του στοιχείου για τα μέλη της κοινότητας/τους φορείς του;

Το έθιμο του *Αϊ-Γιώρη* αποτελεί σημείο αναφοράς για την ταυτότητα και τη συλλογική μνήμη των Νεστανιωτών, ανδρών και γυναικών. Με την τέλεση του εθίμου εμείς οι Νεστανιώτες/-ισσες, είτε κατοικούμε στο χωριό είτε αλλού, έχουμε την ευκαιρία να πάρουμε μέρος σε μια γιορτή με χαρακτήρα τοπικό, να συσφίξουμε τις σχέσεις μας, να θυμηθούμε τους προγόνους μας και να τονώσουμε το αίσθημα της κοινής μας καταγωγής, κάτι που έχει ιδιαίτερη σημασία για όσους από εμάς κατοικούν στις πόλεις ή και στο εξωτερικό. Όπως αναφέρθηκε, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, λαμβάνουν χώρα

προετοιμασίες για τη μέρα τέλεσης του εθίμου. Επομένως, το έθιμο αποτελεί αφορμή διαρκούς σύνδεσης και σύσφιξης των σχέσεων των απανταχού Νεστανιωτών. Με αφορμή το έθιμο του Αϊ-Γιώργη, λαμβάνουν χώρα συζητήσεις και συγκεντρώσεις οι οποίες φέρνουν όσους κατάγονται από τη Νεστάνη πιο κοντά.

Επιπλέον, το έθιμο δίνει την ευκαιρία στους επισκέπτες του τόπου μας να γνωρίσουν το χωριό, την όμορφη φύση και κυρίως τους ανθρώπους του, παίρνοντας μια γεύση από τον τρόπο ζωής και τις συνήθειές τους.

β. Ποια είναι η σημασία του στοιχείου για τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία;

Το πανηγύρι του *Αϊ-Γιώργη* της Νεστάνης αποτελεί σημαντική πολιτιστική παρακαταθήκη όχι μόνο για τους συμμετέχοντες/-ουσες σε αυτό, αλλά και για όλους τους Έλληνες. Όπως κάθε δρώμενο, ενσωματώνει τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης κοινωνίας, κρατώντας παράλληλα ζωντανή τη σχέση και τη σύνδεση των νέων με την ιστορία και την παράδοση.

Το έθιμο αποτελεί κληρονομιά όλων των Ελλήνων, αφού αποτελεί ένα καλό παράδειγμα προκειμένου το ευρύ κοινό να έρθει σε επαφή με την ιστορία της Ελλάδας και τη λαϊκή της παράδοση. Εξάλλου, όπως κάθε πολιτισμική έκφραση με βαθιές ρίζες στο παρελθόν, είναι επηρεασμένη από τις συνήθειες, τον τρόπο ζωής και γενικότερα την ιστορική εμπειρία πολλών διαφορετικών εποχών. Άλλωστε δεν είναι τυχαίο που σπουδαίοι ερευνητές έχουν μελετήσει το έθιμο αυτό, τόσο ως προς την ιστορική του αξία, όσο και ως κομμάτι έκφρασης και εξέλιξης της κοινωνίας στο πέρασμα του χρόνου. Έτσι, κρίνεται σημαντική η διαφύλαξη και η ανάδειξη του εθίμου, καθώς μπορεί να αποτελέσει πηγή πληροφοριών για την ιστορία του τόπου μας, αλλά και μέσο για τη μελέτη της σύγχρονης κοινωνίας, τη διαμόρφωση των τοπικών και ευρύτερων κοινωνικών σχέσεων και πολιτισμικών ταυτοτήτων.

γ. Συμμετείχε και πώς η κοινότητα στην προετοιμασία της εγγραφής του στοιχείου στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς;

Η κοινότητα της Νεστάνης καθώς και οι απανταχού Νεστανιώτες και Νεστανιώτισσες ενημερώθηκαν για τη Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και για τις δυνατότητες που παρέχει όσον αφορά τη διαφύλαξη και την ανάδειξη των τοπικών παραδόσεων μέσω ημερίδας που πραγματοποιήθηκε στη Νεστάνη από τη Διευθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού σε συνεργασία με τοπικούς φορείς. Ακολούθως, σε γενική συνέλευση του χωριού ορίστηκε ομάδα εργασίας για την ένταξη του εθίμου στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας (βλ. Παράρτημα 2).

8. Διαφύλαξη/ανάδειξη του στοιχείου

α. Πώς μεταδίδεται το στοιχείο στις νεότερες γενιές σήμερα;

Το έθιμο μεταδίδεται μέσω της προφορικής παράδοσης και μέσα από την εμπειρία της συμμετοχής σε αυτό. Οι πιο έμπειροι πανηγυριστές μυούν τους νεότερους στο έθιμο, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την εκμάθηση των τραγουδιών, και τους εμπνέουν τον σεβασμό σε ό,τι αφορά την τάξη και τον χαρακτήρα του εθίμου.

β. Μέτρα διαφύλαξης/ανάδειξης του στοιχείου που έχουν ληφθεί στο παρελθόν ή που εφαρμόζονται σήμερα (σε τοπική, περιφερειακή ή ευρύτερη κλίμακα)

Μέχρι σήμερα δεν έχουν ληφθεί οργανωμένα μέτρα για τη διαφύλαξη και την ανάδειξη του εθίμου, καθώς λειτουργούν ακόμα οι βιωματικοί μηχανισμοί μετάδοσης της γνώσης και της εθιμικής πρακτικής.

γ. Μέτρα διαφύλαξης/ανάδειξης που προτείνεται να εφαρμοστούν στο μέλλον (σε τοπική, περιφερειακή ή ευρύτερη κλίμακα)

Με αφορμή την ένταξη του εθίμου στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας, δόθηκε στην κοινότητα η ευκαιρία να σκεφτεί τρόπους για τη διαφύλαξη και την ανάδειξη του εθίμου στις νεότερες γενιές, αλλά και στο ευρύτερο κοινό. Οι προτάσεις που κατατέθηκαν περιλαμβάνουν τη συγκέντρωση υλικού που σχετίζεται με το έθιμο (δημοσιεύματα, φωτογραφίες, βίντεο κ.ά.) και η συγκρότηση σχετικού ιστορικού αρχείου με τη μορφή δημόσιας και ανοιχτής βάσης δεδομένων, προκειμένου κάθε ενδιαφερόμενος να μπορεί να αντλήσει πληροφορίες και τεκμηριωτικό υλικό.

Ενδιαφέρον για όλους εμάς που συμμετέχουμε στο έθιμο έχει η ανάδειξη διάφορων μορφών αναπαράστασης του εθίμου στο πλαίσιο φεστιβάλ παραδοσιακών χορών και άλλων σχετικών διοργανώσεων, αρκεί οι αναπαραστάσεις αυτές να σέβονται, στο μέτρο του δυνατού, τον χαρακτήρα και τη δομή του. Συναφώς, προτάθηκε και η δημιουργία μιας ομάδας που θα παρουσιάζει το έθιμο σε δημόσιες εκδηλώσεις.

Επίσης, στο πλαίσιο της δημόσιας συζήτησης για τη διαφύλαξη και ανάδειξη του εθίμου προτάθηκε η ηχητική καταγραφή των τραγουδιών, η συστηματική οπτική του καταγραφή (βιντεοσκόπηση), καθώς και η ανάδειξη του εθίμου στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με τη μορφή ψηφιακού υλικού και ζωντανών αναμεταδόσεων.

Τέλος, σημαντική δράση για τη διαφύλαξη του εθίμου θα ήταν η ανεύρεση ή η δημιουργία υφάσματος για την κατασκευή καινούργιων φορεσιών, καθώς και η σήμανση του μονοπατιού που οδηγεί στην κορυφή του Γουλά, προκειμένου να διευκολύνεται η άνοδος και η κάθοδος των πανηγυριστών την ημέρα τέλεσης του εθίμου.

9. Βασική Βιβλιογραφία

- Κακούρη, Κ.Ι. (1978), «Χορός και Πομπή του Αη-Γιώργη στη Νεστάνη της Αρκαδίας», *Εθνογραφικά*, 1, σελ. 93-104.
- Καρώνης, Π. (2011), *Η ιεροτελεστία της Άνοιξης. Χορός και πομπή του Αη Γιώργη στη Νεστάνη Αρκαδίας*, Εκδόσεις Το Δόντι - Κοινοτοπία, Πάτρα.
- Καρώνης, Π. (2013), *Τραγούδια της Νεστάνης*, Εκδόσεις Το δόντι, Πάτρα.
- Μιχαήλ-Δέδε, Μ. (1987), *Γιορτές - Έθιμα και τα τραγούδια τους*, Φιλιππότης, Αθήνα.
- Παπαγιάννης, Α.Φ. (2004), *Ιστορία της Νεστάνης Αρκαδίας*, 3 τόμοι, Εκδόσεις Ιστορία και Λαογραφία του Μοριά, Αθήνα.
- Παπαχατζή, Ν.Δ. (1980), *Πανσανίου, Ελλάδος Περιήγησις, Άρκαδικά*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.

10. Συμπληρωματικά Τεκμήρια

α. Κείμενα (πηγές, αρχειακά τεκμήρια κτλ.)

β. Χάρτες

γ. Οπτικά και ακουστικά τεκμήρια (σχέδια, φωτογραφίες, αρχεία ήχου, βίντεο κτλ.)

δ. Διαδικτυακές πηγές (υπερσύνδεσμοι)

- <https://www.kalimera-arkadia.gr/arcadia/item/8931-o-entyposiakos-goulas-pano-apo-ti-nestani-eikones.html>
- https://www.exploring-greece.gr/el/show/24403/:ttd/GULAS#tpo_details_tab
- <http://www.arcadiaportal.gr/news/anakalypste-ta-mystika-tis-omorfis-nestanis-pics>
- <http://www.psnestanis.gr>

- <http://arcadia.ceid.upatras.gr/arkadia/places/nesta.htm>
- http://www.traveltripolis.gr/300/conducted_tour/monasteries_churches_el/%CE%B9%CE%B5%CF%81%CE%AC-%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CE%AE-%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B7%CE%BA%CF%8C%CE%BF%CF%85/
- <http://www.gtp.gr/TDirectoryDetails.asp?ID=17621&lng=1>
- <http://agiorisnestanis.blogspot.gr>

11. Στοιχεία συντάκτη του Δελτίου

α. Όνομα Συντάκτη/-ών

Γρηγόριος Γκουντάνης
 Παναγιώτης Καρώνης
 Μαρία Κοντοπάνου
 Ελένη Μάνιου
 Αντώνιος Χαραλάμπους

β. Ιδιότητα Συντάκτη/-ών

γ. Τόπος και Ημερομηνία Σύνταξης του Δελτίου
 Νεστάνη, Αρκαδίας

12. Τελευταία συμπλήρωση/επικαιροποίηση του Δελτίου